

Nadia Finer i Emili Neš

*Kako da pokrenete karijeru
i promenite svoj život*

Prevela s engleskog
Branislava Čukurov

Mono i Manjana
2012.

*Našim mamama, koje su nam uvek bile inspiracija,
iako to tada nismo razumele.*

Sadržaj

Kraj lenčarenju	9
Manifest: Nije sve u cipelama, ima nečeg i u životu	13
1. Moć strasti	15
2. Iskra	35
3. Trik zvani samopouzdanje	55
4. Krčenje staze	79
5. Kuhinjski sto	105
6. Budite fleksibilne	125
7. Ravnoteža	147
8. Hrabre devojke	167
Šta smo dalje uradile:	191
Vaša kutija za alat: Praktična i inspirativna sredstva koja će vam pomoći da promenite život	195
O autorkama	197

Jedno veliko hvala svim inspirativnim ženama koje su nam posvetile svoje vreme, odgovarale na naša pitanja, hrabrile nas i zbog kojih je pisanje ove knjige bilo zaista neverovatno iskustvo.

I naravno, hvala našim partnerima i porodicama, koji su bili uz nas tokom dugog i katkad truckavog putovanja ka ostvarenju ove knjige.

Kraj lenčarenju

Ako želite da promenite svoj život, ali ne znate kako, ako imate kr-pene lutkice u glavi koje vam govore da vi to ne možete, ukoliko ste više težili nekoj akciji, nego što ste je preduzimali, čitate pravu knjigu. Dođite i pridružite se revoluciji!

Tužno je kada je najuzbudljiviji deo našeg dana na poslu kupovina cipela preko interneta, odlazak na pauzu za kafu ili čitanje novina u autobusu. Pola života provodimo na poslu: u tome bi trebalo da ima mnogo, mnogo više od ovoga. Želimo da *volimo* ono što radimo, ne da ga se gnušamo. I tako smo napisale ovu knjigu da vam pomognemo da se otisnete i, boga mi, da im pokažete kako se ostvaruju snovi.

Sve je počelo u pabu, kao toliki sjajni planovi u istoriji. Svega nam je bilo dosta i bilo nam je potrebno da se iskukamo. Znae i sami kako je to: uzimate bolovanje jer ne možete da pregurate dan, shvatate da je nedelja prošla i da ne možete da se setite šta se dogodilo između ponedeljka i četvrtka, želite da ispričate vašem partneru kako ste proveli dan, ali ne nalazite ništa dovoljno interesantno da bi zaista bilo vredno priče. Zvuči vam poznato? Parižani čak imaju i izraz za to '*métro, boulot, dodo*' – u bukvalnom prevodu, 'voz, posao, spavanje'. Zev.

Nadia je radila u marketingu, ali joj je posao dosadio i bila je spremna za promenu. Emili je radila na televiziji, ali je sanjala da sve napusti i postane pisac. Nijedna od nas zapravo nije radila ništa po tom pitanju, ako se izuzmu žalopojke uz čašu vina. Želele smo da volimo život koji smo kreirale, ali nismo. A i većina naših drugarica nije bila srećna. Da li je to ženska stvar, da trpimo i ćutimo, da kukamo zbog posla cele nedelje i

da onda nabacimo nove cipele kako bismo se osećale bolje? Poznavale smo mnogo žena koje su sanjale o pisanju knjige, unapređenju, otvaranju cvečare ili konačnom ostvarenju savršene karijere, ali nijedna od njih nije radila na tome. Izgledalo je kao da se računji, bebe i život uvek nekako nađu na putu. Odučile smo, posle još jedne čaše vina, ili tri, i poneke škrabotine na našim podmetačima, da ako ne želimo da pod stare dane žalimo zbog dugih dana lenčarenja, da je rešenje da inspirišemo same sebe i naše drugarice samopouzdanjem, da prestanemo sa usredsređivanjem na stvari koje mogu da pođu naopako i da počnemo da mislimo o tome kako da stvari usmerimo u dobrom pravcu.

Međutim, bila nam je potrebna pomoć. Želele smo da čujemo žene koje su se upustile u sve to i živele srećno i dugovečno. Ali gde su se dele? Ženski časopisi su puni slavni ličnosti koje su se obnažile i dobile svojih 15 minuta slave, ali to nije bilo ono što smo tražile – ne umemo da pevamo, a naše grudi su *naša* stvar. Znale smo da ima i drugačijih devojaka sa naslovne strane, inače čemu svo to spaljivanje brushaltera? Međutim, o njima se nije toliko pričalo, a mi nismo razumele zašto.

I tako te noći u pabu odlučile smo da krenemo u misiju nalaženja ženske akcije *jedan na jedan*, da se tako izrazimo. Trebalo bi da nam pričanje dobro ide, zar ne? Dakle, naći ćemo te super žene, sateraćemo ih u ćošak i izvući savet iz njih. Razgovaraćemo sa ljudima za koje mislimo da su kul – naučnicima i piscima, biologima i graditeljima, preduzetnicima i inženjerima – i otkrićemo tačno kako su one ostvarile svoje snove.

To smo i uradile. Da budemo iskrene, trajalo je jaako dugo: preko četiri godine, u stvari, od kad smo počele sa slanjem zahteva poznatim i manje poznatim ličnostima (za nas kul ne znači uvek i slavan) u kome ih pitamo da li možemo da popričamo o njihovoj karijeri. Tokom tog vremena, mi smo išle na posao i rađale decu, a bilo je i trenutaka kada je naša misija da inspirišemo žene u Britaniji morala da sačeka. Međutim, onda nam se ukazala šansa da pretočimo naš trud u knjigu i da svima ispričamo šta smo otkrile.

Zato što smo, od kad smo krenule na naše putovanje, otkrile neke sjajne stvari – da ima na hiljade žena koje baš u ovom trenutku rade izvanredne stvari, te da stvarno nema izgovora zašto i mi ne bismo radile isto. Međutim, najneverovatniji rezultat naše potrage bilo je to što

KRAJ LENČARENJU

smo u stotinak priča žena sa kojima smo razgovarale, primetile šablon – nešto izvanredno što se događa iza scene, način života i suočavanja sa svetom koji daje rezultate. To je pristupačan, razuman savet koji name-
ravamo da podelimo sa vama, kako biste i vi mogle da uradite isto.

Dame, vreme je da odbacimo dosadne poslove i da pokrenemo svoje živote.

Manifest: **Nije sve u cipelama, ima nečeg i u životu**

Verujemo da je život više od:

***Snova o promeni,
bez konkretnog rada na istoj***

Svako bi trebalo da ima malo strasti u svom životu.

Ponavljanja samoj sebi da ti to ne možeš

Ako ne veruješ u sebe, niko drugi neće.

Rintanja na poslu koji mrziš

Veći deo života provodiš na poslu, pa zašto onda ne bi radila nešto što voliš? Ljudi, posao nije zatvor.

Takmičenja sa drugim ženama

Odbacimo grubost. Nađimo se malo jedna drugoj. Osećamo se moćno kad radimo sa drugim ženama.

Ugledanja na isprazne slavne ličnosti

U svetu ima toliko inspirativnih žena, koje čine sjajne stvari, od kojih većina ne oseća potrebu da se obnaži kad god se za to ukaže prilika.

Kupovine

Volimo da razmazimo sebe kad nam se ukaže prilika – ali dajte, to nije olimpijska disciplina. Sposobne smo za mnogo više.

1. Moć strasti

Život bez strasti: to je puko životarenje. Siva jutra, blede večeri i dugi, dosadni trenuci između – to uopšte nije zabavno. Ako se osećamo jadno, možda je to stoga što ne osećamo strast prema onome što radimo.

Čini se da ima ljudi u kojima gori strast. Oni kao da su oduvek znali šta žele da rade u životu. Moraju da postupaju onako kako im strast nalaže; druga mogućnost ne postoji. Kraj priče. Super za njih, ali šta je sa nama ostalima? Kad smo bile male možda smo strasno želele da postanemo astronauti (Emili), profesionalci u preponskom jahanju (Nadia) ili je u nama goreo san da veselim bojama farbamo veštačke udove kako bismo razveselili ljude (Emilina sestra), ali sada nam se čini kao da je to bilo u nekom drugom životu. Vreme i energija da razmislimo o našim željama je luksuz koji ne možemo sebi da priuštimo. Nemamo jasnu viziju o tome kuda idemo i šta želimo da radimo. I kako onda da našim životima vratimo nešto od pređašnje životnosti?

Želele smo da razgovaramo sa ženama koje su veoma zadovoljne svojim poslom, nadajući se da će nam to dati neke ideje gde da krenemo u potragu. Kako se ispostavilo, strast je veoma moćna stvar – jednom kad otkrijete šta vas pokreće, nema povratka. Karijere poprimaju neočekivan tok, životi se zauvek menjaju, postajete snažnije i otkrivete da možete da radite stvari koje ste smatrale nemogućim.

Za početak, otišle smo na razgovor sa nekim ko je svojom strašću pretvorio kampanju jedne žene u nacionalnu dobrotvornu organizaciju. Želimo da vam predstavimo moć strasti.

Šeron Beri i Storibuk Deds

Našle smo malo strasti u zatvoru i otkrile zašto ljubav prema poslu može da vam promeni život.

„Nikada nisam pitala sebe zašto radim ono što radim, to je jednostavno postalo deo mene.“

Šeron Beri, Storibuk Deds

Šeron Beri je bila samohrana majka kojoj je život izmicao kontroli. Život koji je prolazio u radu iza šanka bio je veoma daleko od bilo čega što je želela. Međutim, umesto da se pomiri sa poslom koji je nije ispunjavao, Šeron je krenula da menja svoj život. Da bismo otkrile kako joj je to pošlo za rukom, otputovale smo u negostoljubivi Dartmurski zatvor, gde je Šeronina strast dovela do stvaranja jedinstvene organizacije – Storibuk Deds – dobrotvorne organizacije, koja pomaže zatvorenicima da svojoj deci čitaju priče pred spavanje.

Tokom vožnje preko usamljenih devonskih močvara do udaljenog zatvora, Šeron nam je ispričala kako je otkrila novu karijeru. „Kad mi je bilo 35 radila sam u pabu, a većina poslova koje sam do tada radila nisu zahtevali kvalifikaciju. Znala sam da želim da radim nešto drugačije, ali nisam bila sigurna šta. Neko mi je predložio da se vratim na studije. U početku sam se plašila, mislila sam da neću biti dovoljno dobra. Mislila sam da će me provaliti i izbaciti. Ali sam se prijavila i dopalo mi se.“

Po dobijanju diplome, Šeron je dobila ponudu da volontira za HMP Čenings Vud u Devonu, kao ispomoć piscu koji je radio sa zatvorenicima. Ona nikada ranije nije radila u zatvoru, ali kako je bila zaintrigirana i u potrazi za novim izazovom, pristala je. Uskoro je shvatila da je otkrila posao u koji može da unese sebe. „Dopadala mi se atmosfera u zatvoru. Ljudi imaju negativan pogled na život iza rešetaka, ali tamo te ljude često vidite u najboljem svetlu. Napolju oni možda imaju problem sa drogom ili nečim drugim, međutim, toga tamo nema i vi ih vidite drugačije.“

MOĆ STRASTI

Baš u zatvoru je Šeron došla na ideju da snima ljude koji čitaju priče svojoj deci. Uvidevši nešto što je mogla da radi, a što bi zaista imalo smisla, iznela je koncept pred Dartmurski zatvor i registrovala ga kao dobrotvornu organizaciju. Tako je nastala Storibuk Deds.

„To pomaže zatvorenicima, ali, takođe, pomaže i njihovoj deci“, kaže Šeron. „Ti ljudi žele da budu dobri očevi, ali ne znaju kako. Mi im pomažemo da se osećaju vrednima i da shvate da i dalje mogu da učine nešto za svoju decu.“

Po dolasku u zatvor, skoro sve što smo donele morale smo da ostavimo u kolima. Nije dozvoljeno unositi mobilne telefone, laptopove ili uređaje za snimanje. To je bio problem koji je Šeron morala da prevaziđe, kada je iznela ideju u Dartmuru. „Čak i dobijanje dozvole da se unese uređaj za snimanje je bilo prava borba. Bilo je teško navesti ljude da veruju u to. To nije bio deo onoga što se dešava u zatvoru i neki ljudi nisu videli svrhu toga. Morali ste da budete istrajni i da ne popustite.“

Naša prva stanica bila je Jedinica za preseljenje, gde su smešteni dugogodišnji zatvorenici pre puštanja. Tu je Šeron prvo dobila ćeliju iz koje je vodila Storibuk Deds. „Kada sam počela, celokupnu montažu priča radila sam kod kuće. Muž bi mi dovikivao da dođem u krevet, a ja bih mu odgovarala da ne mogu, jer ima toliko toga da se uradi. Prosto nisam mogla da poverujem kad su mi dali moju ćeliju! Nakon toga opremu za montažu držali smo tu, a zatvorenici su počeli da uče kako da sami montiraju.“

Dartmur je poznat kao jedan od najtežih zatvora u Velikoj Britaniji; neki od momaka koje smo sretale nisu vrsta ljudi koju biste želeli da sretnete u mračnoj ulici. Sigurno je potrebna posvećenost i mnogo energije da biste volele da ovde dolazite na posao onoliko koliko se čini da Šeron to voli. Međutim, ona je opuštena i očigledno se oseća kao kod kuće. Istetovirani muškarci dvaput veći od nje dovikivali su joj u znak pozdrava gde god smo išle, oslovljavajući je sa 'gospođice', ukoliko joj nisu upamtili ime. Ona podsticaj dobija iz činjenice da je u stanju da pomogne ovim ljudima da budu u vezi sa svojom decom.

„Stvar je u tome“, kaže, „što ja nisam osoba koja inače ima samopouzdanja. Jedan od najvećih izazova sa kojim sam se suočila bilo je obraćanje javnosti. Užasavala sam se toga. Ali na kraju morate to da uradite,

zato što neko mora.“ Šeron voli ono što radi i strastveno veruje u to. Čini se da joj to pomaže u životu kad joj ponestane snage.

Šeron nas je odvela u Storibuk Deds centar, gde su se zatvorenici koji rade na montaži priča upravo vratili sa ručka. Ovih dana, Šeron se oslanja na ceo tim koji joj pomaže u vođenju dobrotvorne organizacije. Atmosfera je bila opuštена dok su osoblje i zatvorenici završavali sa čajem i keksom. Imale smo osećaj da smo u užurbanoj kancelariji sa prijateljskim osobljem.

„Ovo je jedini deo zatvora koji ne podseća na zatvor“, kaže Šeron. „Volim da radim ovde.“

Ovo je žila kucavica organizacije Storibuk Deds. Više od 80 zatvorenika iz cele zemlje sada vodi ovaj program i većina njih ovde šalje svoje snimke na montažu.

Šeron nam je pustila snimak zatvorenika iz putujuće zajednice koji nikad nije naučio da čita. Ponavljao je priču *Ružno pače* red po red za jednim volonterom, čiji je glas izbrisan prilikom montaže. To je za njegovu trogodišnju kćerku, a priču je završio osećajnom porukom u kojoj joj kaže da je voli i da lepo spava.

„Neki ljudi kažu da zatvorenici ne zaslužuju da budu u kontaktu sa svojom decom, ali deca zaslužuju da upoznaju svoje roditelje – ona nisu učinila ništa loše“, kaže Šeron.

Dakle, šta motivišе nekog da od temelja stvori tako uticajnu, nacionalno priznatu dobrotvornu organizaciju? „Nikada nisam pitala sebe zašto radim ono što radim“, kaže Šeron. „To je jednostavno postalo deo mene. Jednostavno sam uvidela šta je potrebno uraditi, zadatak po zadatak i to sam i uradila. U jednom trenutku sam radila 70 ili 80 sati nedeljno i bilo je iscrpljujuće. Međutim, to nije isto kao kad radite posao koji mrzite – bilo mi je divno.“ Vau, to je ono što tražimo! Da ste toliko zaljubljeni u svoj posao da se ne osećate kao da ste na poslu. Zvuči sjajno.

Ono što je inspirativno u vezi sa Šeron je što ona sebe čak i ne vidi kao osobu koja ima naročitu pokretačku snagu. Ona skoro nezainteresovano priča o svojim uspesima. Priznaje da je naporno radila, ali njena strast za onim što radi pretvara sve u izazov, a ne rintanje. To je ovu ideju, koja je mogla pomoći nekolicini ljudi u okviru omanjeg zatvorskog projekta,

MOĆ STRASTI

pretvorilo u nacionalnu dobrotvornu organizaciju sa potencijalom da na bolje promeni živote hiljade ljudi. To je, takođe, promenilo i Šeronin život.

Napustile smo Dartmurski zatvor prepune entuzijazma za ono što je Šeron postigla i narednih nedelja smo samo o tome pričale svima koje smo srele. Šeronino čisto uzbuđenje u vezi sa onim što radi prešlo je i na nas – ova strast je zarazna. Hoćemo ono što ona ima!

- Strast nadvladava sve – nisko samopouzdanje, nervozu, nesigurnost? Strast pobeđuje.
- Ako kažete 'da' retkim prilikama to vas može odvesti na mesto gde vaša strast čeka. Pokušajte.

Priznajem, opsednuta sam: Umetnica Zoe Mendelson

Umetnica nam otkriva da prazno platno ne postoji.

*„Moraš da izgaraš! Moraš da imaš vatre
u sebi!“* Majka umetnice Zoe Mendelson

Odlučile smo da sledeći razgovor bude sa umetnicom, jer su umetnici prilično žestoki kada se radi o njihovom poslu. Svo to odsecanje ušiju i šetanje sa mačkama na povocu – mora da su strastveni ili naprosto ljudi, a mi se nadamo da je ovo prvo u pitanju. Zoe Mendelson, koja stvara divne crteže nalik na ilustracije bajki, nije izuzetak. Njena ljubav prema poslu se preliva iz nje kao džem iz krofnе. „Mnogi talentovani ljudi ne postanu umetnici, jer nemaju pokretačku snagu ili opsesiju koja bi potkrepila talent. Često o sebi mislim iz drugog ugla i pitam se da li je želja bila tu i pre samih veština. Sećam se da je moja mama govorila: 'Ako stvarno želiš to